

Справа «Емоне та інші проти Швейцарії»

(“Emonet and Others v. Switzerland”)

39051/03

У рішенні, ухваленому 13 грудня 2007 року у справі *«Емоне та інші проти Швейцарії»*, Суд постановив, що

- було порушено ст. 8 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявникам 5 000 євро як компенсацію моральної шкоди та 12 000 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявники Ізабель Емоне, 1971 р. н., її матір Маріаннік Фошер, 1946 р. н., та Роланд Емоне, 1948 р. н., є громадянами Швейцарії, проживають у м. Женеві.

Матір та батько Ізабель розлучилися 1985 року. У 1994 році батько дівчинки помер. Від 1986 року матір Ізабель, п. Фошер, мешкає разом із Роландом Емоне, розлученим чоловіком, який не має дітей. У період від 1986 до 1992 року усі троє заявників проживали разом.

У березні 2000 року Ізабель Емоне серйозно занедужала. Їй паралізувало ноги. На той час вона проживала сама у своєму будинку. Матір та Роланд Емоне переїхали до Ізабель, аби надавати їй необхідну допомогу. До Роланда Емоне Ізабель ставилася як до батька. Згодом заявники вирішили, що п. Емоне удочерить Ізабель, щоб вони могли вважатися справжньою родиною згідно закону.

У березні 2001 Суд справедливості кантону Женева видав наказ про удочеріння. Втім, представники органу реєстрації актів цивільного стану повідомили п. Фошер про те що, проведене удочеріння автоматично

припинило її батьківський зв'язок із дочкою. Адже удочеріння Ізабель Роландом Емоне передбачало прийняття Ізабель прізвища Емоне.

Ізабель та п. Фошер оскаржили припинення батьківського зв'язку між ними і звернулися з клопотанням про його поновлення. Однак компетентні органи відхилили це клопотання заявників, відзначивши, що відповідно до цивільного законодавства факт удочеріння дитини новою особою припиняє зв'язок між дитиною та її батьками, за винятком ситуації, коли один із батьків дитини є водночас чоловіком чи дружиною удочерителя. Однак п. Фотер та п. Емоне офіційно не були подружжям.

Заявники оскаржили зазначене рішення до адміністративного суду. Водночас вони звернулися з заявою про скасування наказу про удочеріння. Суд задовольнив першу скаргу заявників, зобов'язавши компетентні органи поновити батьківський зв'язок між матір'ю та дочкою. Однак це рішення суду було оскаржено Федеральним департаментом юстиції до Федерального суду. У своєму рішенні, ухваленому у травні 2003 року, Федеральний суд постановив про неможливість об'єднаного удочеріння дитини партнерами, котрі проживають разом, а також удочеріння одним партнером дитини іншого. Відтак цей суд заборонив органам реєстрації вносити у відповідний реєстр запис про удочеріння заявниці.

Зміст рішення Суду

Заявники стверджували, що результати удочеріння Ізабель Роландом Емоне порушили їхнє право на повагу до сімейного життя, гарантоване ст. 8 Конвенції.

Суд відзначив, що розірвання батьківського зв'язку п. Фошер з її дочкою становило втручання у право заявників на повагу до їх сімейного життя. Суд визнав, що це втручання було передбачено законом – Цивільним кодексом Швейцарії.

Отож, Суду залишалось вирішити, чи відповідало втручання законній цілі і чи було воно «необхідним у демократичному суспільстві».

Уряд зазначив, що заявники могли б уникнути ускладнень, якби п. Фотер та п. Емоне одружилися. У відповідь на цей аргумент Суд вказав, що національні органи не повинні ставити себе на місце приватних осіб та вирішувати, яку форму співжиття цим особам краще обрати. Суд також відзначив, що поняття «сім'я» у сенсі ст. 8 Конвенції не обмежується лише відносинами, що ґрунтуються на шлюбі, але й охоплює також інші сімейні зв'язки.

Суд далі зауважив, що Конвенція 1967 року про усиновлення дітей передбачає припинення відносин усиновленої особи з її батьками у зв'язку з виникненням у цієї особи нових відносин з усиновителями. Втім Суд відзначив також і те, що тільки 18 держав-учасниць Ради Європи ратифікували цю Конвенцію. Суд продовжив, що існує проект змін до згаданої Конвенції, в якому вказується на відсутність такого наслідку, як розірвання зв'язку усиновленої особи з її первинними батьками у разі усиновлення цієї особи парою, що не перебуває в офіційному шлюбі чи партнером одного з батьків особи. На думку Суду, цей проект вказує на зростаюче визнання державами-учасницями Ради Європи якраз таких усиновлень, яке відбулося у даній справі.

Суд також дійшов висновку про те, що не слід докоряти заявникам за незнання усіх наслідків, до яких призвело усиновлення (незважаючи на те, що заявники самі наполягали на його проведенні). Передусім це стосувалося такого наслідку, як розірвання батьківського зв'язку між матір'ю та дочкою.

З огляду на обставини цієї справи Суд відзначив, що “повага” до сімейного життя заявників вимагала зважування і біологічних, і соціальних факторів. Це мало бути зроблено задля того, аби уникнути застосування до ситуації заявників юридичних приписів, які не були чітко

сформульовані в законі. Неврахування біологічних і соціальних факторів призвело до ущемлення інтересів-бажань заявників. З іншого боку, воно не допомогло нікому іншому.

Відтак Суд постановив, що було порушено ст. 8 Конвенції.